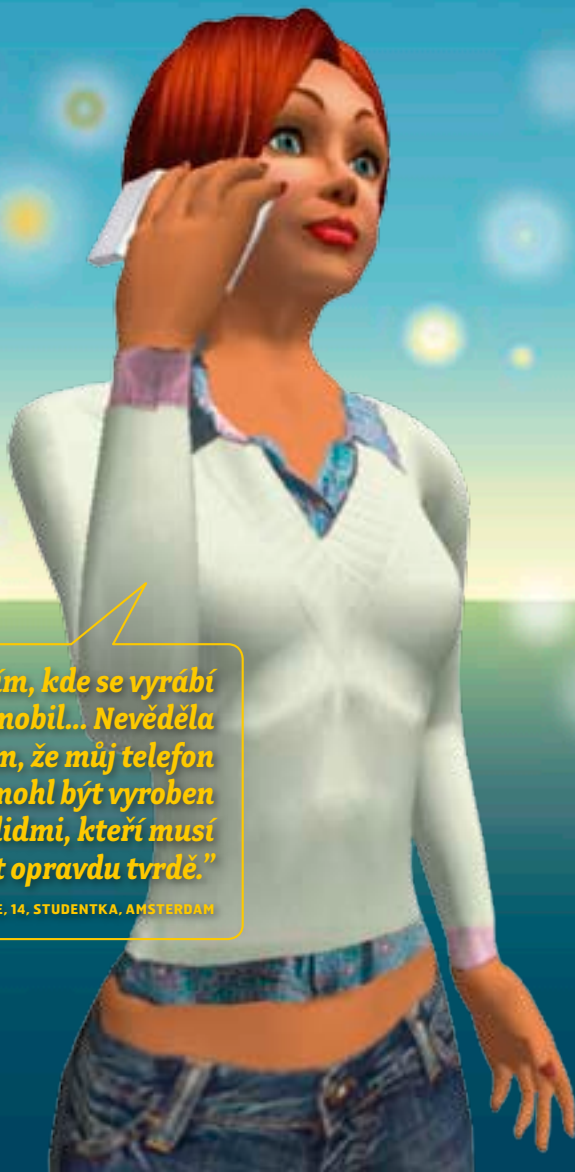

ČIJSŤI OPRAVDUOVU ČENU TELEFONICKÉHO NOUBRU...

Čtrnáctiletá Charlotte dostala svůj první mobil na základní škole. Od té doby **UŽ MĚLA ČTYŘI RŮZNÉ TELEFONY**; staré modely mění každý rok za nablýskanou novou verzi. Ale zatímco posílá SMS zprávy svým kamarádům v Amsterdamu, dělníci v továrně, kteří vyrobili její poslední telefon, pravděpodobně **PRACOVALI DVANÁCT HODIN DENNĚ, SEDM DNÍ V TÝDNU**, jen aby vydělali dost peněz na uživení své rodiny.

Každý den musí dělníci vyrábějící elektroniku v zemích jako je Thajsko, Čína a Mexiko vydržet **DLOUHÉ PRACOVNÍ DNY A NEBEZPEČNÉ PRACOVNÍ PODMÍNKY**, aby vyrobili mobilní telefony, MP3 přehrávače, elektronické hry a laptopy, které my všichni tak rádi používáme v našich každodenních životech. Někteří dělníci jsou vystaveni nebezpečným chemikáliím a vydělávají pouhých dvě eura denně a jiní dělníci v Africe **RISKUJÍ SVÉ ŽIVOTY** v důlních šachtách, aby dodali kovy nutné k uspokojení naší touhy po nejmodernějších elektronických vynálezech.

Je těžké představit si svět bez těchto přístrojů. Společně se na informační technologie - IT - pořád a každý den, při práci i při hře. IT zlepšily naše životy mnoha různými způsoby. Kampaň makedFair teď volá mladé lidi z celé Evropy, aby **POMOHLI ZLEPŠIT ŽIVOTY DĚLNÍKŮ Z ROZVOJÍCH ZEMÍ**, kteří pomáhají splnit naše elektronické sny. Společně můžeme vyrábět informační technologie férově pro všechny!

"Netuším, kde se vyrábí můj mobil... Nevěděla jsem, že můj telefon by mohl být vyroben chudými lidmi, kteří musí pracovat opravdu tvrdě."

CHARLOTTE, 14, STUDENTKA, AMSTERDAM

**ZJISTI, JAK MŮŽEŠ POMOCI, NA
WWW.MAKEITFAIR.ORG**

POČÍTAČOVÍ ČENY NOVODRÁU

Mobilní telefony zlepšily naše životy mnoha způsoby. Ale pro lidi, kteří je vyrábí, je to úplně jiný příběh:

Kdo platí cenu?

Zatímco teenageři v Evropě používají své mobilní telefony, aby byli ve styku se svými rodiči, 28letá Maew v Bangkoku je tak zaměstnaná výrobou součástek pro elektronický průmysl, že **SVOJI DCERU MŮŽE VIDĚT JEN DVAKRÁT NEBO TŘIKRÁT ZA ROK.**

Maew nás prosila, abychom na této fotografii neukazovali její obličej, protože se bojí ztráty zaměstnání, pokud promluví o podmínkách ve své továrně.

“Nemyslím, že spotřebitelé ze Západu vědí, jak těžce pracujeme.”

MAEW, 28. DĚLNICE VYRÁBĚJÍCÍ ELEKTRONIKU, BANGKOK

“Nemyslím, že spotřebitelé ze Západu vědí, jak těžce pracujeme,” říká Maew, kterou nadřízení v továrně **NUTÍ PRACOVAT PŘESČAS.**

“**CÍTÍM SE ZNEUŽÍVANÁ** společností, ale doufám, že spotřebitelé budou pokračovat v kupování našich výrobků”, říká. “Pokud ne, musela bych přestat pracovat, a to by bylo horší.”

Maew pochází ze severu Thajska a byla nucena zanechat dceru u své rodiny, aby mohla najít práci a splácet rodinné dluhy v zemědělství. Musí pracovat dvanáct hodin denně, šest dní v týdnu s téměř žádnou přestávkou na oběd – a **VYDĚLÁVÁ 4,50 EURO DENNĚ, TAK AKORÁT DOST PENĚZ NA PŘEŽITÍ.** Každý měsíc posílá trochu peněz své rodině.

TOXICKÝ ŠOK

Studie ukazují, že dělníci v elektronickém průmyslu jsou vystaveni vyšší úrovni toxických chemikálií než dělníci v průmyslu chemickém.

DLOUHÉ PRACOVNÍ DNY

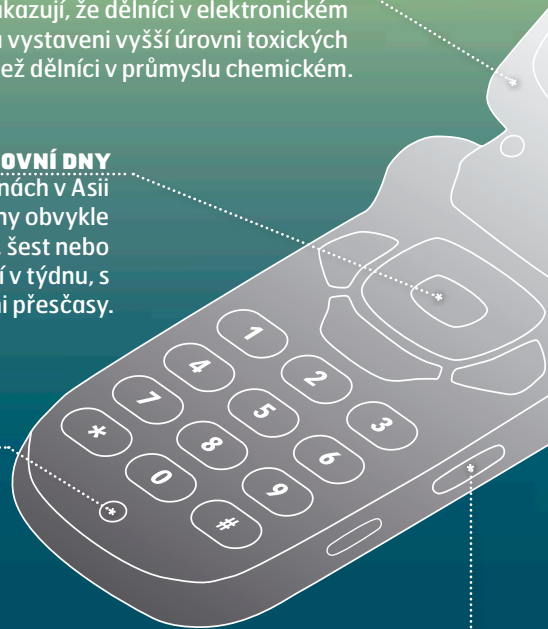
V mnoha továrnách v Asii jsou pracovní dny obvykle dvanáctihodinové, šest nebo sedm dní v týdnu, s povinnými přesčas.

NELEGÁLNĚ NÍZKÉ PLATY

Ve většině továren musí dělníci pracovat přesčas, aby vydělali mzdu na přežití.

ŽÁDNÉ ODBORY

V Číně, kde se vyrábí většina elektronické produkce, nejsou žádné skutečné odbory hájící práva pracujících. Bez odborů je těžké dělat změny ke zlepšení pracovních podmínek.

UVEDĚLI JSTE, ŽE:

- Více než 95% mladých lidí v Evropě vlastní mobilní telefon?
- V loňském roce se ve světě prodala více než miliarda mobilních telefonů?
- Více než polovina světových laptopů a téměř polovina mobilních telefonů se vyrábí v Číně?
- Dělníci vyrábějící elektroniku v Asii často pracují 12 hodin denně, sedm dní v týdnu - a vydělávají pouhých dvě eura denně?
- Každoročně se jenom v Evropě vyhodí 100 milionů mobilních telefonů, často po pouhém ročním či dvouletém používání?

MAKE
IT
FAIR

SMRTELNÉ KONFLIKTY

Dolování kovů nutných pro výrobu mobilních telefonů zažehlo konflikty v zemích jako je Demokratická republika Kongo v Africe.

ZTRÁTA ŽIVOBYTÍ

V jižní Africe jsou chudé místní komunity nuceny opouštět svoji zemědělskou půdu bez řádné kompenzace, aby uvolnily cestu novým dolům kvůli produkci kovů nutných k výrobě počítačů. V Zambii vidí komunity horníků těžících kobalt pro dobíjecí baterie svoji zemi a řeky, jak jsou znečišťované.

NEBEZPEČNÝ ODPAD

Když není starý mobilní telefon správně zrecyklován, do vody nebo atmosféry se dostávají škodlivé substance jako arsen a olovo. Většina tohoto elektronického odpadu je vyvážena do chudých zemí, kde neexistují dostatečné předpisy na ochranu životního prostředí.

Vyrábět IT lépe

Když přijde třináctiletá Senna domů ze školy, **RÁDA SE DÍVÁ NA TELEVIZI NEBO HRAJE HRY NA SVÉM POČÍTAČI**. Svůj první mobil si koupila, když jí bylo teprve 10. Senna je obklopena informačními technologiemi, ale ví velmi málo o lidech, kteří její oblíbené hračky vyrábějí na druhé straně světa.

“NIKDY JSEM NEPŘEMÝŠLELA O TOM, KDO TO VYRÁBÍ nebo jak se to vyrábí, ale myslím, že můj mobil byl vyrobený v Číně,” říká.

Senna by dokonce byla **OCHOTNÁ PLATIT ZA VÝROBKY VÍCE**, pokud by byly vyráběny za lepších pracovních podmínek. A co ty?

Senna má spoustu nápadů, co by se dalo dělat pro zlepšení podmínek dělníků a dělnic jako je Maew: “Nemyslím, že bych tyto podmínky mohla změnit sama, ale se skupinou dalších lidí bych mohla,” říká. “Můžeme **PROTI TOMU NAPŘÍKLAD PROTESTOVAT**, pokusit se promluvit v televizi, zahájit různé projekty a požadovat, aby ti lidé vydělávali více...”

“Nemyslím, že bych tyto podmínky mohla změnit sama, ale se skupinou dalších lidí bych mohla.”

SENNA, 13. STUDENTKA, AMSTERDAM

OTOČ A PODÍVEJ SE, JAK MŮŽEŠ POMOCI DĚLNÍM JAKO JE MAEW VYRÁBĚT IT FÉROVĚ ...

makeITfair

V honbě za udržení co nejnižších cen převedly továrny na elektroniku svoji výrobu do zemí, kde jsou náklady na pracovní sílu nízké a standardy ochrany životního prostředí nejsou tak přísné.

Většina výroby byla převedena do Číny, kde se vyrábí více než třetina světových mobilních telefonů a laptopů. Další továrny se přestěhovaly do Indie, Thajska, Filipín, Mexika a východní Evropy.

Co mohu udělat?

Nadnárodní společnosti mohou ovlivňovat své dodavatele. A lidé kupující jejich výrobky - **LIDÉ JAKO TY - MOHOU ZASE OVLIVNIT TYTO SPOLEČNOSTI SVĚTOVÝCH ZNAČEK**. Je čas, aby firmy převzaly zodpovědnost za lepší životní podmínky IT dělníků na celém světě. A takto můžeš pomoci:

Zjistí více o tom, jak a kde se vyrábějí mobilní telefony a ostatní elektronické výrobky - přihlas se k naší kampani na www.makeITfair.org!

Podívej se po dalších letáčích makeITfair o různých stránkách elektronického průmyslu - a zapoj se do aktivit naší kampaně!

Pokud si kupuješ nový mobilní telefon nebo nejnovější hru, **ZEPTEJ SE, KDE BYLY VYROBENY** a jestli přitom byly dodržovány správné pracovní podmínky a ochrana životního prostředí!

Než se rozhodneš koupit nový výrobek, přemýšlej, jestli ti ten starý nestačí další rok nebo dva! A když ho už nebudeš znovu používat, **ODNES HO DO RECYKLAČNÍHO MÍSTA** (nebo ho nech v obchodě).

NAVRHNI PROJEKTOVÝ DEN NA TOTO TÉMA ve své škole nebo zájmovém kroužku!

ŘEKNI O ZJIŠTĚNÝCH INFORMACÍCH SVÝM PŘÁTELŮM a rodině, a požádej je, aby se také zapojili!

Podmínky v těchto továrnách jsou často otřesné - zejména pro dodavatele malých součástek. Elektronické společnosti světových značek mají malý přehled o řetězci svých dodavatelů a často selhávají v převzetí zodpovědnosti za nepřijatelné podmínky a znečištění životního prostředí. Situace je ještě horší pro horníky v Africe, kteří riskují svůj život bez patřičných bezpečnostních opatření, aby získali kovy nezbytné pro elektronický průmysl.

makeITfair je kampaň za změnu těchto nefér praktik organizovaná skupinou evropských nevládních organizací. Nemyslíme si, že je fér, aby byli dělníci a dělnice v elektronickém průmyslu vykořisťováni. Proto oslovujeme mladé lidi po celé Evropě, aby se připojili k naší kampani a apelovali na vlády a nadnárodní společnosti, aby zlepšili pracovní podmínky pro dělníky a dělnice z chudých komunit na celém světě. Také naléhavě žádáme společnosti stojící za našimi mobilními telefony, laptopy, MP3 přehrávači, herními výrobky a webovými kamerami, aby vyčistily své jednání také co se týče znečišťování životního prostředí!

Vyhledejte další letáky makeITfair o podobných tématech. Připojte se ke kampani makeITfair - informační technologie férově pro všechny - na

www.makeITfair.org

KONTAKT:

SOMO, Koordinátor makeITfair
Sarphatistraat 30, 1018 GL Amsterdam
Tel: +31 (0)20 639 12 91
info@makeitfair.org

Asociace pro rovné příležitosti
Koordinátorka kampaně v ČR
Gorazdova 20, CZ-120 00 Praha 2
asociace_pro_rp@seznam.cz

FINANCOVÁNO:
Tento dokument byl vyroben s finanční pomocí Evropské unie. Za obsah dokumentu zodpovídá výhradně SOMO a za žádných okolností nesmí být považován za stanovisko Evropské unie.

Listopad 2007

